

Nd.

76. Frumvarp til laga

um breyting á lögum nr. 6 9. jan. 1935, um tekjuskatt og eignarskatt.

Flm.: Gylfi D. Gíslason.

1. gr.

Á 10. gr. laganna eru gerðar þessar breytingar:

- a. Í stað síðasta málsl. fyrri málsgr. a-liðar („Til rekstrarkostnaðar . . . hluta-bréfum.“) kemur: Í reglugerð, er fjármálaráðherra setur, skal kveðið nánar á um, eftir hvaða reglum greidd laun skuli talin til rekstrarkostnaðar. Laun, sem greidd eru samkvæmt samningum við stéttarfélög, skal jafnan heimilt að draga frá tekjum. Aðrir launþegar en þeir, sem taka laun sín samkvæmt slíkum samningum, skulu flokkaðir eftir eðli og mikilvægi starfs þeirra og ákveðin sú launahæð, sem frádráttarhæf sé í hverjum flokki. Skal við þá ákvörðun höfð hliðsjón af gildandi lögum um laun starfsmanna ríkisins. Skattstjórar og skattanefndir kveða á um, hversu mörgum starfsmönnum í hverjum flokki sérhverju fyrirtæki sé heimilt að reikna kaup samkvæmt þessum reglum, og skulu í nefndri reglugerð sett um það nánari ákvæði.
- b. Á eftir 1. másl. síðari málsgr. sama staflíðar kemur nýr másl.: Kostnaður við rekstur bifreiða, annarra en vörubifreiða, sem og risna telst ekki til rekstrarkostnaðar.

2. gr.

1. málsgr. 11. gr. laganna skal orða svo:

Stundi gift kona atvinnu utan heimilis síns og hjá öðrum en manni sínum eða fyrirtæki, sem hann er meðeigandi að, skal skattur lagður á tekjur hvors hjónanna um sig.

3. gr.

Á eftir 1. másl. 17. gr. laganna kemur nýr másl.: Skuldir má þó því aðeins draga frá eignum, að nafns skuldareiganda sé getið eða, sé um handhafaskuldabréf að ræða, nafns þess, sem bréfin keypti.

4. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Núgildandi skattalög þarfnast gagngerðar endurskoðunar, sumpart vegna þess, að ýmis ákvæði þeirra eru ófullkomin og í ósamræmi innbyrðis, og sumpart vegna hins, að ýmsar meginreglur þeirra orka mjög tvímælis. Sem dæmi um ófullkomin ákvæði má geta þess, að menn geta þurft að greiða skatt af tekjum, sem þeir hafa aldrei haft, þ. e. a. s. ef þeir hafa keypt hlutabréf fyrir meira en nafnverð og selja þau aftur fyrir sama verð, en þá verður seljandinn að greiða tekjuskatt af þeirri upphæð, sem er umfram nafnverð við söluna, þótt hann hafi ekkert á henni hagnast. Þótt það sé meginregla skattalaganna, að tekjur vegna verðhækkana skuli ekki skattskyldar, ef skattgreiðandi hefur átt þær í tiltekinn tíma, gildir hún ekki um þær tekjur, sem hluthafar fá úthlutað úr hlutafélagi, og er vafamál, hvort slíkt misræmi sé eðlilegt. Ákvæðin um varasjóðina eru og ófullkomin, t. d. það, hvenær ráðstöfun á þeim valdi skattskyldu, og mörg fleiri dæmi mætti nefna um, að lögin þarfnast endurskoðunar, jafnvel þótt meginreglur þeirra eigi að haldast óbreyttar. En ýmsar þeirra orka og vissulega tvímælis, og þá fyrst og fremst sú regla, að greina milli rekstrartekna og -gjalda annars vegar og verðbreytingatekna og -gjalda hins vegar, svo og reglurnar um varasjóðina, eins og þær og hlutafélagalöggjöfin eru nú, það, að láta ólíkar reglur gilda um ýmis réttarform fyrirtækja o. fl.

Ég mun síðar flytja eða eiga þátt í að flytja ýmsar breytingartillögur við skattalögin umfram efni, sem ég hef nú nefnt. Á þessu þingskjali eru hins vegar gerðar nokkrar breytingartillögur, sem hvorki verða taldar snerta hinar helztu meginreglur skattalaganna né heldur er ætlað að bæta úr innbyrðis ósamræmi í þeim.

Fyrsta breytingin er sú, að heimild fyrirtækja til þess að draga greidd laun frá tekjum er takmörkuð á hliðstæðan hátt og nú á sér stað um afskriftir. Til 1939 voru ekki nákvæmar reglur til um það, hversu miklar afskriftir mætti draga frá tekjum, og var þá tilhneiging fyrirtækja auðvitað sú að hafa afskriftirnar sem hæstar, þótt skattstjóri og skattanefndir reyndu að vísu að koma í veg fyrir augljósa misnotkun afskriftarheimildarinnar til þess að koma tekjum undan skatti. En 1939 var gefin út nákvæm reglugerð um það, hversu miklar afskriftir væri heimilt að draga frá tekjum, og hafa slíkar reglur verið í gildi síðan, þótt þeim hafi að vísu verið breytt. Þótt fyrirtæki telji sér nauðsynlegt að afskrifa meira en þar er heimilað (eða í þeim breytingum á reglug., sem síðar hafa verið gerðar) og afskrifi raunverulega meira í þeim reikningsskilum, sem það gerir fyrir sjálft sig eða eigendur, er ekki heimilt að taka tillit til þess við skattaframtal.

Nú eru engin takmörk fyrir því, hversu há laun fyrirtæki megi draga frá tekjum sínum við framtal til skatts. Allir, sem þessum málum eru kunnugir, vita, að þetta hefur valdið því, að fyrirtæki hafa horft mun minna í launagreiðslur en ella. Sökum þess, hve skattstigarnir eru háir, skiptir það fyrirtæki, sem hafa mjög miklar nettótekjur, oft og einatt tiltölulega litlu máli, hvort þau greiða einstökum mönnum nokkru hærri eða lægri laun. Sökum frádráttarheimildarinnar lendir launahækkunin að miklu eða mestu leyti á rikissjóði. Þetta hefur valdið því, að mörg fyrirtæki greiða óeðlileg og óhæfileg laun, að verulegu leyti á kostnað rikissjóðs, og miklu hærri laun en tíðkast um embættismenn og opinbera starfsmenn. Af þessu hefur svo leitt, að einkafyrirtækin hafa staðið miklu betur að vigi en hið opinbera í samkeppni um hæfa starfskrafta og auk þess valdið óviðunandi misrétti á launakjörum starfsmanna einkafyrirtækja og opinberra starfsmanna. Í þessu frv. er því lagt til, að heimild til frádráttar á launum verði takmörkuð á hliðstæðan hátt og afskriftaheimildin, þ. e. a. s. samín reglugerð um, hversu há laun sé heimilt að draga frá tekjum fyrir hvern flokk starfsmanna. Eðlilegast virðist að telja öll laun, sem greidd eru samkvæmt samningum við stéttarfélag, frádráttarhæf, enda gilda taxtar þeirra jafnt fyrir alla, þ. e. a. s. bæði fyrir hið opinbera og einkafyrirtæki, svo að engin hætta er á misræmi þar. Þá, sem ekki taka laun samkvæmt slíkum samningum, á

hins vegar að flokka í launaflokka, og er gert ráð fyrir, að stuðzt verði við launalögin við ákvörðun launahæðar í hverjum flokki. Engin ástæða er til þess, að einkafyrirtæki greiði hærri laun en hið opinbera fyrir hliðstæð störf, og það er einnig ástæðulaust, að ríkisvaldið veiti einkafyrirtækjum mun betri aðstöðu en opinberum fyrirtækjum í samkeppninni um hæfa starfsmenn með því að gera þeim kleift að greiða óeðlilega há laun, sumpart á kostnað ríkissjóðs. Til þess að koma í veg fyrir, að ákvæðin yrðu sniðgengin með því að skipa starfsmönnum í óeðlilega háan launaflokk, t. d. greiða mörgum framkvæmdastjóra- eða skrifstofustjóra laun, verður skattstjóri eða skattanefnd að úrskurða, hversu marga starfsmenn í hverjum launaflokki eðlilegt sé, að hvert fyrirtæki hafi.

Þótt þessi breyting næði fram að ganga, gætu fyrirtæki auðvitað eftir sem áður greitt þau laun, sem þeim sýndist, en færu þau fram úr því, sem hæfilegt væri talið í reglugerðinni, væri sá hluti þeirra ekki frádráttarhæfur, heldur greiddist af ágóða fyrirtækisins, enda er í raun og veru um að ræða ágóðaúthlutun, þegar starfsmanni eru greidd óeðlilega há laun. Þessi hluti launanna yrði þá að visu tvískattaður, þ. e. a. s. bæði hjá fyrirtækinu og launþeganum, en hið sama á sér stað, ef hlutafélag greiðir arð, sem talinn er umfram það, sem hæfilegt er, þ. e. a. s. 5%. Greiði hlutafélag nú hærri arð en 5%, er sá hluti arðsins tvískattaður, þ. e. a. s. bæði hjá félaginu og hluthafanum, og hefur það hingað til þótt eðlilegt. Það, sem hér er lagt til, er, að hliðstætt verði látið gilda um launagreiðslur.

Þetta er fyrsta breytingin, sem frv. gerir ráð fyrir. Hiu önnur er sú, að kostnaður við rekstur einkabifreiða sem og risna skuli ekki frádráttarhæf. Fjöldmörg fyrirtæki eiga fólksbifreiðar og greiða rekstrarkostnað þeirra, þótt bifreiðarnar séu í rauninni ekkert notaðar í þágu atvinnurekstrarins, heldur til þægindaauka fyrir eigendur þeirra eða forstjóra. Hér er m. ö. o. um að ræða kostnað, sem heyrir til einkaútgjöldum eigendanna, en er samt færður fyrirtækjum til gjalda og dreginn frá tekjum við skattaframtal. Mjög svipað er að segja um risnu. Mestur hluti þess, sem fyrirtæki draga nú frá tekjum sem risnu, heyrir vafalaust til einkaútgjöldum eigendanna og á því ekki að vera frádráttarhæft. Að visu má segja, að það geti verið nauðsynlegt fyrir fyrirtæki að hafa fólksbifreið til umráða og greiða einhverja risnu, en langmestur hluti þess bifreiða- og risnukostnaðar, sem nú er greiddur, er vafalaust ekki greiddur í þágu fyrirtækjanna, heldur eigendanna. Reynslan hefur sýnt, að heimildin til frádráttar á slíkum liðum hefur verið misnotuð. Skattstofan í Reykjavík mun hafa reynt að hamla móti henni, en gengið erfiðlega. Hér ber því nauðsyn til breytingar á lögumun, og verður þá ekki hjá því komið að afnema heimildina algerlega.

Þriðja breytingin, sem í frv. felst, er sú, að ekki skuli leggja tekjur giftrar konu við tekjur manns hennar við skattaframtal, heldur leggja skatt á tekjur hvors hjónanna um sig. Konur, sem stunda atvinnu utan heimilis síns, hafa verið heittar miklum órétti hvað það snertir, að þær hafa þurft að greiða hlutfallslega miklu hærri hluta af tekjum sínum í skatt en aðrir sökum þess, að tekjum þeirra er bætt við tekjur manns þeirra, svo að skatturinn er reiknaður eftir mjög háum skattstiga. Úr þessu ranglæti ber brýna nauðsyn til þess að bæta, og það er mjög einfalt. Það er hægt með því að ákveða, að kona, sem stundar atvinnu hjá öðrum en eiginmanni sínum, skuli teljast sjálfstæður skattgreiðandi, enda er það í alla staði eðlilegast.

Fjórða og síðasta breytingin, sem frv. gerir ráð fyrir, er fólgin í því, að skylt sé að geta þess við skattaframtal, hver hafi lánað framteljanda það fé, sem hann skuldar, eða, sé um handhafaskuldabréf að ræða, hver hafi keypt þau. Til þess að öruggt sé, að allar skuldir, sem dregnar eru frá eignum við skattaframtal, séu einnig taldar fram sem eign hjá kröfuhafa, ef hann er skattskyldur, er nauðsynlegt, að skuld sé ekki viðurkennd frádráttarhæf, nema nafns skuldareiginda sé getið. Í umferð mun nú og vera mikil upphæð handhafaskuldabréfa, sem dregin er frá skuldum við skattaframtöl, en ekki talin sem eign hjá eigendum. Öruggstasta ráðið til þess að fá þessa eign fram í dagsljósið er vafalaust sú að heimila ekki frádrátt hennar sem skuldar hjá skuldunautunum nema hann skýri frá, hver sá var, sem bréfin keypti. Hafi sá selt þau aftur, getur hann gert grein fyrir því, hver kaupandinn var o. s. frv., svo að vandalaust ætti að vera að rekja slóð bréfanna og komast að raun um, hvar þau eru niður komin. Það mun og tíðkast nokkuð, að tekin séu lán rétt fyrir áramót, til þess að auka skuldir, en lásupphæðin ekki talin meðal eigna, og lánið síðan greitt þegar eftir áramótin. Til þess að auðvelda eftirlit með slíku er rétt, að þess sé krafizt, að framteljandi skýri frá því, hvenær hann hefur tekið sérhvert lán, sem hann færir sér til skuldar.